

موزه شهر لاهور - اشیاء مربوط بتمدن ادوار مختلف وادی سند و پنجاب از عهد پیش از تاریخ درین محل جمع گشته است آثار گرانبهای این موزه شباهت بسیار با آثار بین النهرین و شهر اور دارد سکه ها و نقوش برجسته و مجسمه ها و سرستونها و نقاشی ها و حجاری ها از قدیم و جدید درین محل دیده میشود ریاست آن با آقای فابری عالم متبحر مجارستانی است که مدتی با باستان شناس و محقق مشهور سرارل اشتاین در لرستان و جنوب ایران گردش و تحقیقات کرده عالم مذکور بزبان فرانسه و انگلیسی و آلمانی و عربی و فارسی و سانسکریت آشنائی دارد و مردی است بغایت مطلع و علاقه مند بتاریخ ملل مشرق .

اداره اسناد و نقوش دولتی پنجاب - Punjab Government
Record Office

درین محل اسناد و فرمانها و مناشیر و طغراها و نقوش و فردها و رقبات تاریخی و سیاسی و اقتصادی و مدارک مربوط باجتماعیات جمع آوری شده است بسیاری از اسناد آن مؤسسه مربوط بتاریخ و ادب و اجتماعیات ایران است و جا دارد که کسانی برای تحقیق و مطالعه آنها مدتها صرف وقت و استفاده کنند قسمتی از اسناد و مدارک مذکور را مرتب و منظم کرده بصورت کتاب در آورده فهارس آنها را نشر داده اند .

- سخنرانی ها - سخنرانیها و نطقهای ذیل در لاهور بعمل آمد .
- ۱ - سخنرانی جناب آقای حکمت در کالج آمریکائی (فرمان کریستن کالج) در موضوع تعلیم و تربیت امریکائی .
 - ۲ - سخنرانی معظم له در تالار سنای دانشگاه پنجاب (لاهور) راجع بایران جدید و سخنرانی دیگر در تالار کالج دولتی لاهور راجع

بمشاهداتشان در هندوستان .

۳ - خطابه شیوای معظم له بزبان فارسی بر سر تربت مرحوم علامه دکتر محمد اقبال شاعر شهیر لاهوری روز ۲۷ فروردین ۱۳۲۶ . سخنرانیهای جناب آقای حکمت که بااستثنای سخنرانی اخیر بزبان انگلیسی ایراد میشد همه جا در حضار که غالباً از رجال دولت و مشاهیر فضلاء و علاقه مندان بایران بودند تأثیر نیکو میبخشید و مورد استفاده قرار میگرفت .

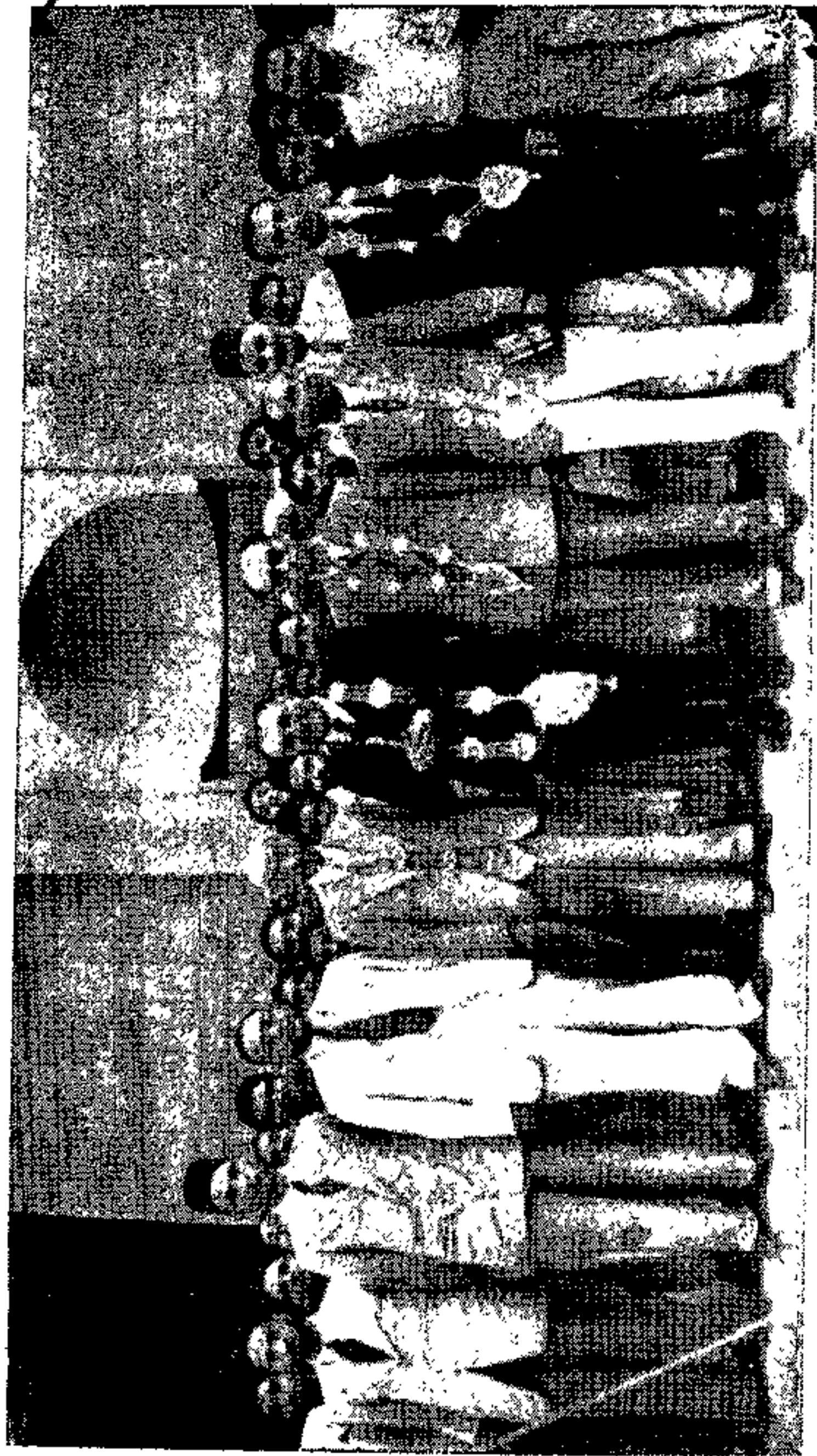
۴ - سخنرانی نگارنده در تالار سنای دانشگاه لاهور راجع بفرهنگ ایران از صدر اسلام تا انقلاب مشروطیت .

۵ - نطق نگارنده بر سر آرامگاه مرحوم اقبال .

۶ - خطابه آقای محمد تقی مقتدزی در همانجا .

سخنرانی اعضاء هیئت اعزامی در مقبره مرحوم اقبال مقارن بود با نهمین سال وفات آن شاعر بزرگ و بهمین مناسبت يك تخته قالی کار تبریز که هنگام عزیمت به هندوستان بهیئت سپرده شده بود برای ابراز قدردانی ملت ایران نسبت بخدمات مرحوم اقبال بزبان فارسی بمقبره او اهداء گردید آقای محمد تقی مقتدزی نیز دسته گل بزرگی از طرف انجمن روزنامه نگاران روی قبر شاعر نهادند ابراز قدردانی ملت ایران از مرحوم اقبال و تجلیل مقام وی از طرف يك هیئت رسمی ایرانی در مسلمانان هند و مجامع و محافل علمی و ادبی و سیاسی آنان تأثیر بسیار نیکو بخشید زیرا مسلمین آن سرزمین عموماً نسبت بآن فقید سعید و افکار و اشعار حکیمانه وی علاقه ای برتر از حد تقریر دارند و او را مثل مسلمانی و مظهر از خود گذشتگی و ایشار نفس و علمدار دعوت اتحاد مسلمانان جهان می شمارند .

آقای دکتر عزام رئیس دانشکده ادبیات و استاد زبان فارسی دانشگاه فؤاد اول (قاهره) که در این مجلس حضور داشتند لوحی

اعضاء هیئت اعزامی در لاهور . در صف اول از راست بچپ : آقایاد مقرروری ، دکتر بیانی ، دکتر صدیقی، جناب آقای حکمت . (رجوع شود بصفحه ۴۲)

از سنك مرمر كه روى آن چهار شعر عربى اثر طبع ايشان نقر شده بود بمقبره شاعر تقديم كردند .

اعضاء هيئت اعزامى پس از هفت روز توقف در لاهور و ديدن مؤسسات فرهنگى و آثار تاريخى و انجام دادن امور مذكور بكمشير حركت كردند. در كمشير نيز آثار تاريخى و مؤسسات فرهنگى بازديد شد :

۱- موزه كمشير در شهر راجه نشين سرينگر Srinagar واقعست بسيارى از آثار نفيس هنرمندان اين ناحيه در آن جمع و با كمال نظم بنمايش گذارده شده است مهمترين آثار آن شالها و زريها و پارچه هاى پشمينه و تافته و مخمل و منبت كاريها و مشبك كاريهاست كه تاثير ذوق و اسلوب صنعت ايرانى در آن بخوبى نمايان است ديگر نقاشى و تذهيب و انواع كاغذهاى ترمه و قالى بانقشه هاى صفوى و سوزن دوزى و قلاب دوزى و ابريشم دوزى و گل دوزى و چشمه دوزى روى پارچه هاى نخى و پشمى و ابريشمى . از آثار باستان نيز درين محل اشيائى وجود دارد .

اين موزه منظم ب اداره باستان شناسى است و در همين اداره شعبه مخصوصى برياست آقاى مولوى عبداللطيف براى تتبع تاريخ ايران و تحقيق آثار زبان فارسى داهر است .

۲- كتابخانه سرينگر از منضمات اداره باستان شناسى كمشير است و رياست آن با آقاى مولوى عبداللطيف ميباشد . از مخطوطات معتبر آن نام چند كتاب ذيل ذكر ميشود :

تاريخ رشيدى راجع باسيماى ميانه و كمشير و ثبت تاليف ميرزا حيدر دو غلات جغتائى كه در ۹۵۸ هجرى تاليف شده است .
تاريخ كمشير تاليف حيدر ملك .

بحر العرفان ميرزا اكمل بدخشان حاوى ۸۰ هزار بيت بسبك

مثنوی مولانا جلال الدین .

پنج گنج جامع الکمالات شیخ یعقوب صرفی معروف به ابوحنیفه
ثانی که در سال ۹۹۳ تألیف شده است .

تنویر السراج از ملا احمد بن محمود (مؤلف بسال ۸۰۸)

۳ - مدرسه فنی سرینگر

در جمو Jammu و کشمیر مجموعاً ۲۰۷۸ مؤسسه تربیتی وجود
دارد که پنج کالج آن مخصوص ادبیات است آموزش اجباری برای پسران
در کشمیر از سال ۱۹۲۹ برقرار گردیده است در مدرسه فنی سرینگر نجاری
و کاغذسازی و صنایع یدی تدریس و تعلیم میشود .

در مدارس زبان اسلامی کشمیر و زبان هندوئی کشمیر منجملت
با فارسی رائج میباشد .

اعضاء هیئت روز دوازدهم اردیبهشت ۱۳۲۶ (سه مه ۱۹۴۷) از کشمیر
حرکت کرده به پشاور رسیدند .

در پشاور کتابخانه‌ای وجود دارد بنام مکتبه دارالعلوم اسلامیة
پشاور که کتب نفیس در آن جا دارد از آن جمله منخطوطات ذیل را میتوان
نام برد :

رسالة الشيخ الرئيس الی ابی الريحان البيروني اجاب فیها عن
عشرة مسائل ذکرها ارسطاطاليس فی کتاب السماء والعالم .

مقاله رابعه از کتاب الاقناع تألیف ابوالحسن سعید بن هبة الله
الطیب البغدادی که در سال ۴۸۱ کتابت شده است .

کتاب الشکوک از اقلیدس و حل آنها از ابوعلی ابن الهیثم معروف
به بطلمیوس ثانی .

زبدة الطب ظاهراً از زین الدین اسمعیل الجرجانی صاحب ذخیره
خوارزمشاهی .

از کتابخانه‌های خصوصی پشاور کتابخانه آقای گاید از

پارسیان مقیم آن شهر قابل ذکر است وی مجموعه‌ای از کتب دینی خطی و چاپی تهیه کرده دیگر کتابخانه آقای فضل صمدانی است که آن نیز حاوی بعض نسخ معتبر می باشد .

زبان فارسی در هندوستان

در هند مخصوصاً در نواحی شمالی بسیاری از مردم زبان فارسی را می دانند و آموختن آنرا نمودار فضل و کمال می‌شمرند و بدون اغراق میتوان گفت که بعض مردم بزبان فارسی عاشق اند من کمتر مسلمانی را در هندوستان دیدم که چند شعر از حافظ ازبر نداشته باشد و آنرا با آب و تاب و آهنگ گیرای مخصوص بخواند یا آنکه از شنیدن اشعار سعدی و مولانا جلال الدین و حافظ بحال وجد و سرور نیفتد بحثی را که دانشمند محترم دکتر سید حسن در دهلی را جمع بمقام حافظ با من نمود و مطالبی را که در جلالت قدر و عظمت شان آن شاعر بزرگوار بمن گفت هیچگاه از یاد نخواهم برد . بعض دانشمندان هند بزبان فارسی کاملاً آشنائی دارند بلکه در آن صاحب تصرف اند تکلام ادیبانه آنها لذت میدهد از جمله این فضلا وزیر فرهنگ فعلی دولت موقت هندوستان مولانا ابوالکلام آزاد است که در زبان فارسی و عربی زبر دستی و تبحر دارد دیگر آقای دکتر هادی حسن استاد زبان فارسی در دانشگاه علیگره است من لذت نطقی را که این مرد دانشمند بزبان فارسی در حضور والاحضرت ولیعهد رامپور و جناب آقای زیدی نخست وزیر و جناب آقای دکتر سیدین وزیر فرهنگ و سایر رجال و معاریف آن دولت ایراد کرد فراموش نمیکنم استاد هادی حسن فصاحت و بلاغت و زیبائی کلام و لطف بیان و وسعت اطلاع را بعد قابل تحسین داراست و در شنوندگان فارسی زبان خود اعجاب و شگفتی ایجاد میکند .

بیش از دویست سال است که برای حفظ مقام زبان فارسی در

هند تقریباً هیمام و اقدامی نشده است هنگامی که انسان بچنین اشخاص در هند بر میخورد بتأثیر کم نظیر آن زبان شیرین خوش آهنگ و قدرت گویندگان سحر آفرین آن واقف میگردد و ایمان میآورد زبان فارسی در اغلب دانشگاهها تدریس میشود ولی غالباً مرتبهٔ زبان دوم دارد خط و نقش زبان فارسی را بر درو دیوار قصور و سنگهای قبور و بناهای قدیم و مساجد و گنبد ها و بقاع و خانقاهها و منارها و حتی در ابنیهٔ نسبة جدید دولتی میتوان دید .

زبان اردو تنها زبانی است که در سراسر هند تعمیم یافته است و تقریباً همه آنرا میفهمند دائرهٔ نشر این زبان همواره وسیع تر میگردد تدریس آن در تمام دبستانها و دیرستانها و دانشگاهها معمول است اخیراً تصمیماتی در باره وضع اصطلاحات علمی در این زبان گرفته شده که در خور بحث و تدقیق است و بدون تردید اجراء آنها در آیندهٔ زبان اردو و زبان فارسی در هند تأثیر عمیق خواهد داشت .

توجه مردم هندوستان به بسط و نشر فرهنگ

مردم هند پشت کار و همت مخصوص در توسعه دانشگاهها و مؤسسات فرهنگی خود ابراز میدارند هدایائی که برای تکمیل دانشگاهها و تأسیس درسها و آزمایشگاهها و انشاء بناهای جدید و انجمن های تحقیق علمی و ادبی داده میشود خود موضوع يك رسالهٔ جداگانه تواند شد آخرین این نوع عطایا دویست هزار روپیه است که بتازگی دکتر انامله چتیند

Dr . Raja Sir Annamalai Cettiar of Chettinad

پرداخته است .

اولیاء دانشگاه علیگره در نظر دارند که بنا و لوازم دانشکدهٔ پزشکی خود را تکمیل کنند هزینهٔ این کار را ده ملیون روپیه تخمین

زده اند آقای دکتر هادی حسن که پیش از این نامش ذکر شد و از مردان فعال و علم دوست هند بشمار میرود بچندین شهر هند برای تحصیل آن مبلغ سفر کرده و تا کنون پنج ملیون آنرا بدست آورده و کاملاً امیدوارست که بقیه آنرا نیز تهیه کند و البته باقوت یسان و حسن عمل و عشق سرشاری که درو و معارف پروری که در مردم هندوستان دیده میشود آن مبلغ را تحصیل خواهد کرد.

در پایان گزارش سفر هند و کارها و اقدامات فرهنگی هیئت اعزامی لازم میدانم که پذیرائی محبت آمیز مردم هندوستان خاصه رجال دولت و مصادر امور و مقامات رسمی و اولیاء دانشگاهها و استادان و فرهنگیان را یاد آور گشته حسن استقبال و ملاحظتی را که نسبت به هیئت اعزامی و تکریم و تجلیلی را که در جمیع موارد و تمام محافل در مدارس و کتابخانهها و موزهها و مؤسسات صنعتی و کشاورزی و نمایشگاهها نسبت بدولت و ملت ایران مبذول داشته اند باطلاع ریاست دانشگاه تهران برسانم و ترقی و آسایش آن کشور بزرگ را که وارث معارف و تمدنی باستانی است و با ما پیوستگی محکم تاریخی و فرهنگی و اقتصادی داشته و دارد از صمیم قلب بخواهم.

اعضاء هیئت اعزامی پس از دو روز توقف در پیشاور و تهیه وسائل سفر از راه افغانستان بایران باز گشت نمودند در افغانستان اعضاء هیئت مهمان وزارت فرهنگ آن کشور بودند و از مهمان نوازی و محبت کریمانه اولیاء امور استفاده کرده چند دبستان و دبیرستان و دانشگاه و دیگر مؤسسات فرهنگی مانند موزه و کتابخانه و آثار تاریخی شهرهای جلال آباد و کابل و غزنین و قندهار و هرات را دیدند در کابل که فرصت ملاقات با جناب آقای نجیب الله خان وزیر فرهنگ و جناب آقای صلاح الدین خان سلجوقی رئیس مطبوعات و آقای سرور خان گویا اعتمادی مشاور مطبوعات و آقای سید هاشم خان رشتیاری معاون

مطبوعات دسب داد در اثر اقدامات جناب آقای حکمت برای تأیید و بسط روابط فرهنگی میان دو کشور مذاکراتی شد و مقرر گردید که نتیجه آن با اطلاع اولیاء وزارت فرهنگ ایران و دانشگاه تهران برسد تا در صورتیکه اولیاء مذکور صلاح بدانند برای اجراء آنچه مربوط بمقامات اداری ایران است دستور صادر کنند تصمیمات مذکور ذیلا بعرض میرسد.

۱ - تأسیس انجمن روابط فرهنگی یا يك انجمن ادبی که مناسبات معارفی دولت را تأیید کند .

۲ - قبول دانشجویان هر يك از دو کشور در کشور دیگر و در صورت ضرورت و موافقت اجراء نظیر همین عمل در مورد معلمان و ایجاد تسهیلات برای مسافرت استادان از کشور خود بکشور منظور

۳ - مبادله کتب و مجلات و روزنامه‌ها و ارسال آنها برای بعض مقامات مربوط و اشخاص علاقه‌مند و فضلا .

۴ - تعیین يك نماینده فرهنگی در سفارت ایران و افغانستان برای بسط روابط معارفی و مطبوعاتی .

۵ - قبول چند تن از فضلا ایرانی در فرهنگستان افغانستان و بالعکس .

۶ - اقدام در باب الغاء عوارض گمرکی که بار سال کتب تعلق میگیرد و تسهیل تجارت کتاب .

۷ - ارتباط با کتاب فروشان مهم ایران (بوساطت شعبه دوم نشریات اداره مطبوعات افغانستان).

کتب و مجلات و سالنامه‌های ذیل از طرف اداره مطبوعات افغانستان بدانشگاه تهران (دانشکده ادبیات) اهداء شد و نگارنده آنها را بدفتر دانشکده ادبیات تسلیم کرد .

سالنامه کابل هفت مجلد

مجله افغانستان (فرانسه) سال ۱۹۴۶ .

مجله افغانستان (بانگلیسی) سال ۱۹۴۶ .
 مجله کابل از شماره ۱۸۱ تا شماره ۱۹۳ (باستثناء شماره ۱۸۶).
 مجله آریانا سال چهارم.
 خراسان نگارش م. غبار.
 پته خزانہ از محمد هوتک (پشتو تولنه ۱۳۲۳).
 تاریخ مزار شریف از حافظ نور محمد (۱۳۲۵).
 تاریخ افغانستان از احمد علی کهزاد.
 بامیان ترجمه احمد علی کهزاد.
 مسکوکات افغانستان در عصر اسلام از احمد علی کهزاد.
 احمدشاه بابانگارش م. غبار.
 چند رساله علمی نیز از طرف استادان دانشکده علوم کابل
 بکتابخانه دانشکده علوم تهران اهداء گردید نگارنده آن رسالات
 را بوسیله دفتر دانشکده ادبیات بدانشکده علوم ارسال داشت .
 در باز دید کتابخانه دولتی کابل چند کتاب خطی نفیس معتبر بنظر رسید
 که نام آنها ذیلا ذکر میشود :
 ترجمه فارسی کتاب المسالك والممالك یا اشکال العالم که اصل آن به جیهانی
 نسبت داده شده است .
 ذخیره خوارزمشاهی تألیف زین الدین اسمعیل الجرجانی نسخه
 بزرگ رحلی مجدول .
 کیمیای سعادت امام محمد غزالی دو نسخه قدیم یکی منذهب
 و مجدول .

علم هیئت مصور نسخه قدیم عربی .
 حدیقه الحقیقه از حکیم سنائی نسخه قدیم .
 کتاب المفاتیح در کیمیا عربی .
 ترجمه تاریخ طبری قطع بزرگ بنخط خوش .

كتاب البديع نسخة قديم خطى بزرک .
 كشف المحجوب از علی بن عثمان الجلابی الهجویری .
 تاریخ حکماء یونان ترجمه مقصود علی از تاریخ الحکماء یانزهة
 الارواح تألیف محمد ابن محمود الشهرزوری .
 در کابل جناب آقای حکمت دربارة روش جدید تحقیقات تاریخی
 و تطوراتی که تاریخ نویسی از اقدم زمان تا کنون پیدا کرده است
 سخنرانی کردند بیانات ایشان که مستنداً آخرین تألیفات در این باب بود
 مورد استفاده و تحسین همگان قرار گرفت معظم له درین مجلس باشتراك
 مآثر و مفاخر دولت و بعلائق نژادی و تاریخی و دینی و ادبی که از دیر
 باز میان دو کشور قائم می باشد اشاره نموده در فوائد دوستی و همکاری
 مردم ایران و افغانستان شرحی جامع و مفید بیان کردند .
 در کتابخانه موزه هرات چند کتاب که از حیث نفاست و قدمت
 یا قلت نسخ معتبر شمرده میشود بنظر رسید نام آنها ذیلا ذکر میشود:
 تذکرة الاولیاء از شیخ عطار نسخة کامل قدیم که در سال ۶۲۰
 تحریر شده است .
 کتاب ذخیره الملوك تصنیف میر سید علی همدانی که در ۸۹۸ تسوید
 شده است .
 حدیقة الحقیقة از حکیم سنائی نسخة نسبة قدیم .
 شرح مختصر ابن حاجب تصنیف قاضی عضدا الدین بهربی
 نسخة قدیم .
 کلیات شیخ فریدالدین عطار نسخة قدیم کامل بقطع رحلی .
 تفسیر فارسی حسینی که در ۹۶۱ بخط خوش تحریر شده مذهب
 باسر لوح نفیس .
 عوارف المعارف از شیخ شهاب الدین ابو حفص عمر بن محمد

السهروردی که در ۷۴۱ کتابت شده است .

فوائد فی الخرقه تصنیف سهروردی مذکور (بفارسی)
در افغانستان چه از طرف مقامات دولتی و رسمی و چه از
جانب استادان و دانشمندان نهایت تکریم و محبت نسبت باعضاء هیئت
مبدول گردید نگارنده وظیفه اخلاقی خود میدانم که در این موضع
از الطاف و عنایات فضلاء افغانستان که از افاضات پراج آنان بهره
مند شده ام مخصوصاً جناب آقای نجیب الله خان وزیر فرهنگ و جناب آقای
صلاح الدین خان سلجوقی رئیس مطبوعات و آقای دکتر عبدالمجید
خان کفیل دانشگاه و آقای جلیل الله خان خلیلی و آقای عبدالحی
خان حبیبی رئیس معارف قندهار و آقای فکری سلجوقی هراتی و
آقای محمد یونس خان رئیس معارف هرات سپاسگزاری کنم و توفیق
آن ذوات گرامی را در خدمت بملک و ملت و اشاعت علم و ادب از صمیم
قلب بخواهم اعضاء هیئت هیچگاه زحمات و حسن قبول مهماندار عزیز
خود آقای سرور خان گویا اعتمادی را که بحدودت ذهن و سلامت
قریحه^۱ و لطف بیان و حضور ذهن ممتاز و مشهورند فراموش نخواهند
کرد .

اعضاء هیئت روز اول خرداد ۱۳۲۶ از هرات حرکت کرده
روز دوم وارد مشهد شدند و از آنجا بتهران آمدند مأموریت هیئت
که روز ۱۵ اسفند ماه ۱۳۲۵ آغاز شده بود روز هفتم خرداد ماه
۱۳۲۶ پایان یافت .

با تقدیم احترامات فائده

غلامحسین صدیقی

اوراق ضمیمه

- ۱ - متن نطق نماینده دانشگاه (نگارنده) در جلسه افتتاحیه.
- ۲ - متن نطق نماینده دانشگاه در جلسه نهایی.
- ۳ - گزارش کمیسیون A
- ۴ - گزارش کمیسیون B
- ۵ - گزارش کمیسیون C مطلب چهارم.
- ۶ - گزارش کمیسیون C قسمتی از مطلب ششم و گزارش کمیسیون E مطلب هشتم.
- ۷ - گزارش کمیسیون C قسمتی از مطلب ششم.
- ۸ - گزارش کمیسیون D (مسائل فرهنگی) (۱).

(۱) متن گزارشهای کمیسیونها چون صورت قطعی نیافته است در اینجا بچاپ

نرسید.

ضمیمه اول

(راجع بصفحه ۸)

متن نطق نماینده دانشگاه تهران در جلسه افتتاحی کنفرانس
ملل آسیائی .

رئیس محترم . نمایندگان ارجمند . خانمها . آقایان .

اکنون که کنفرانس ملل آسیائی در این شهر بزرگ تاریخی
تشکیل شده است فرصت را غنیمت میدانم که چند کلمه بنام دانشگاه تهران
برای ابراز احساسات دوستی و سپاس از جمیع برادران آسیائی که
در این محفل شریف گرد آمده اند اظهار بدارم اگر آسیا را به بدن
انسانی تشبیه کنیم شهر دهلی بمنزله قلب آنست که در مرکز آن کالبد
عظیم قرار گرفته و منبع عواطف و سرچشمه احساسات میباشد و حقیقه
این شهر بزرگ نه تنها بواسطه موقع جغرافیائی آن بلکه بسبب اینکه
محل تلاقی دو تمدن بزرگ شرقی و غربی آسیا است باید محل اجتماع
نمایندگان این اقلیم باشد حال که قلب این پیکر بزرگ و وظیفه خود را
ادا میکند بر ما که سایر اعضاء این پیکر که نسل باستانی هستیم واجب
است که وظیفه خویش را نسبت بوطن خاص و همچنین درباره وطن
عام خود ادا نمائیم . این تشبیه افتباس از قول شاعر بزرگ فارسی استاد
سخن سعدی است که بشریت را به بدنی بزرگ مانند کرده میگوید :

بنی آدم اعضاء یکدیگرند که در آفرینش زیگ گوهرند .

در تاریخ آسیا نخستین مطلع خورشید علم ، امروز نخستین بار
است که چنین انجمن تشکیل مییابد . ما در عصری زندگی میکنیم که
بحکم سهولت ارتباطات و وسائل نقلیه و مناسبات علمی و فنی ملل و

کشورها یکدیگر نزدیک شده‌اند پس بالضروره باید که تمام ملل در این عصر و زمان در زیر يك سایبان که ستونهای آن روی عقل و معرفت و حسن تفاهم گذارده شده باشد قرار گیرند و با هم نزدیکی حاصل نمایند در بلایا و مصائب با یکدیگر سخن گفته چاره جوئی کنند و همانطور که در غمها و آلام شریکند در شادی و سعادت هم شریک باشند .

اگر سایر ملل جوانسال جهان از فوائد اینگونه نزدیکی و قرابت بهره‌ور میشوند ما که وارث تمدن‌های کهنسال هستیم و پدران ما در اعصار بسیار قدیم بایکدیگر هزار گونه روابط مهر و مهر داشته‌اند، ما که پایه تمدن و ترقی بشریت را از دیرباز نهاده‌ایم، ما که میخواهیم همان افتخارات دیرین تاریخی را تجدید کرده دیگر بار در جهان علم و عقل و ایمان سرفراز و بلند پرواز باشیم، بطریق اولی باید با یکدیگر نزدیک شده از مؤانست و معاضدت با یکدیگر برخوردار شویم .

اکنون که باختم جنگ دوم جهانی بسیاری از سوء تفاهمات سپری شده است و ملل جهان میتوانند از برکات سعادت و آرامش بهره‌مند شوند، وقت آنست که فصل جدیدی از حسن تفاهم و حسن عقیدت در تاریخ جهان آغاز کنند .

هنگام آن رسیده است که ملل آسیا از يك خواب عمیق چند صد ساله بیدار شوند و بدون رعایت جنس و قوم و تمدن و آداب با یکدیگر هم‌آهنگی کنند و زن و مرد و کوچک و بزرگ پرچمی از علم و عدالت بدست گرفته در سایه آن پرچم از ایام خویش بهره‌مند گشته نیکبختی و آسایش فرزندان و اعقاب را تأمین نمایند . هنگام آن رسیده است که ملل آسیا که به هوش ثاقب و دانشوری دفتر باستانی فرهنگ و ادبیات جهان را از آثار فنا ناپذیر خود آراسته‌اند با یکدیگر با

همکاری بر آن کتاب کریم صفحات جدیدی بیافزایند .
هنگام آن رسیده است که ملل آسیا با همدستی و نیک اندیشی
با دیگر دانشمندان ممالک جهان برای رفاه و دستگیری و خوش کامی
ابناء نوع اتفاق نمایند و از کاروان تمدن بشریت عقب نمانند.

طلب ای عاشقان خوش رفتار؛ طرب ای شاهدان شیرینکار؛

در جهان شاهی و ما فارغ؛ در قدح جرعه‌ای و ماهشیار؛

مردم آسیا که به شهادت تاریخ کهنسال خویش مبانی تمدن بشری
را در سواحل رودها و در دامنه کوهها و در کنار دریاها و خود نهادند
اکنون نیز در عصر اتم که بزینت ترقیات حیرت انگیز علمی و صنعتی
آراسته است، باید باتدکیر سابق احوال بگوشند تا دیگر بار در صحنه
جدید عالم وظیفه خود را بامهارت ایفا کنند .

اهم مسائل مورد نظر ملل آسیائی همان پنج مسئله است که
موضوع مباحثات این انجمن قرار گرفته و انکار نمیتوان کرد که آزادی
و استقلال اجتماعی و فرهنگی و همچنین ترقیات و نهضت های اجتماعی
زنان مواضعی است که افکار همه ما را در کانونهای زندگی خودمان
مشغول میدارد بر ماست که از شورای امور جهانی تشکر نمایم که این مسائل
را دیگر بار مورد بحث و استقصاء قرار داده است.

در این مجمع برادران آسیائی خود، باسلام محبت آمیز همه را
شادباش گفته از صمیم قلب خواهانم که این مجمع دیباچه حسن تفاهم
عمومی و حصول کمال مطلوب مقدس صلح و عدالت و ترقی باشد . ما
ایرانیان که به فرهنگ و تمدن آسیائی خود فخر میکنیم امیدواریم که
در ظل این اصول متین با برادران آسیائی خود همکاری کامل نموده در
شهره بازار جهان بداد دوستدانش و معارف خدمتی بسزا انجام دهیم .
ی قصر دل افروز که منزل گه انسی یارب مکناد آفت ایام خرابت .

ضمیمهٔ دوم

(راجع به صفحه ۱۲)

متن نطق نمایندهٔ دانشگاه تهران در جلسهٔ نهائی کنفرانس
ملل آسیائی .

رئیس محترم . مرد بزرگوار ما (۱) . نمایندگان ارجمند . خانمها .
آقایان .

نخستین مجمع ملل آسیائی که در بیست و سوم مارس درین مکان
شریف افتتاح یافت اکنون آخرین دقائق پر معنی شیرین خود را می گذراند
بر حسب ظاهر روزی چند از عمر ما گذشت اما احساس عمومی اینست
که روزهای فرح انگیز امید بخش کم نظیری گذرانیده ایم ، فرح انگیز ،
چون مورد محبت کریمانهٔ رجال و مردم مهمان نواز کشور زیبا و محبوب
هند قرار گرفته ایم ، امید بخش ، زیرا مذاکرات و مباحثات ما در محیط
گرم محبت آمیز انجام یافت و نتایج پر بهای سودمند داشت .

کنفرانس ملل آسیائی بی سابقه است ولی جریان حال بما بشارت
میدهد که مناسبات ملل آسیا آینده بس نیکوئی خواهد داشت پس
اگر بختی از عمر گرانمایهٔ مادر دهلی بسر رسید غم نیست زیرا درین
اوقات پایهٔ استوار یک دستگاه مفید نهاده شد ، اصحاب معرفت دانند که
بی شک تحصیل چنین نتیجه و تهیهٔ چنین نادره کالا که آسایش معاصران
و نیک بختی آیندگان را شاملست بصرف چند روز از عمر میارزد .

روزها گرفت گوروباک نیست تو بمان ای آنکه چون تو پاک نیست
کنفرانس ملل آسیائی نتایج مهم حاصل کرد مباحثاتی که در
انجمن های فرعی بعمل آمد باطلاعات نمایندگان در باره اوضاع فرهنگی

(۱) مقصود مهاتما گاندی است .

اقتصادی و اجتماعی ملل مختلف افزود و در حقیقت ما را بزندگانسی
برادران آسیائی خود واقفتر ساخت ما باید همواره سعی کنیم که
یکدیگر را بهتر بشناسیم و از امور حیاتی و قومی یکدیگر، هر چه بیشتر،
آگاه شویم و تا آنجا که ممکن باشد بمساعدت و همراهی یکدیگر
پردازیم. مجمع ملل آسیائی اولین قدم در راه وصول باین مقصود مقدس
برداشت، باشد که گامهای دیگر بسوی شاهد مطلوب برداشته شود؛

تصمیماتی که در انجمن های فرعی گرفته شد و بتصویب مجمع
رسید عموماً مقرون بصلاح و رفاه بشریت است و بهمین سبب بارضاء
نمام در نزد نمایندگان کار آگاه بلند نظر، قبول عام یافت فواید این اجتماع
و نظایر آن بیش از آنست که در بدایت حال بخاطر میرسد و این حقیقت
بر حضار محترم مکشوف می باشد.

هریک از ما در این ایام قلیل در اثر مشافهات و مفاوضات چیزها
بیده و شنیده و دانسته ایم که تدارک آنها پس از خواندن کتابها برای ما
مکان پذیر نبود عقیده من آنست که ما چنانکه باید و شاید یکدیگر را
نی شناسیم و بی شك تا برای ما این معارفه لازم تر بنخش حاصل نگردد
در توفیق بکمال مطلوب مشترك قاصر خواهیم بود.

امیدواریم در آینده بیش از پیش باین امر ضروری التفات و توجه
بعمل آید، مقدمات معاضدت و همکاری ملل باستانی آسیا فراهم گردد
و منافع آن هر چه زودتر آشکار شود.

اکنون که کار ما در اینجا خاتمه یافته، با خاطرات بسیار
خوش از یکدیگر دور می شویم، هر چند وصال چند روزه به پجران ممتد
تبدیل می یابد و جمع ما بظاهر پراکنده میشود و ازین حیث دلها افسرده
است، لکن خوشنودیم که با مساعی مداوم هیئت مدیره کنفرانس، اساسی
متین در این بزمگاه تاریخی برقرار گشته که موجب تألیف قلوب و
حصول محبت و جمعیت معنوی است.

باش تا صبح دولتش بدمد کاین هنوز از نتایج سحر است.

فہرست نامہ

صواب	خطا	سطر	صفحہ
«ہان لیہ و»	«ہان لیہ و»	۵	۱۰
بگوید	بہ گوید	۸	۱۲
secondary	seconparry	۱۳	۲۱
نسبہ	نسبتاً	۱۳	۲۲
Sir	Sit	۱	۲۴
Senior lecturer	Junior lecturar	۲۳	۲۶
حنین	حسین	۵	۳۲
بشرین	بشرین	۶	۳۲
کلیسا	کلتسا	۲۴	۳۶
واردو	واردور	۲	۳۷
Oriental	Oriental	۴	۳۷
Government Cover nment		۱۲	۴۱
آہنگ	آہنگ	۹	۴۵
اہتمام	اہتمام	۱	۴۶
نہادہ اند	نہادہ اند	۸	۵۵